

Definitief

24-10-2023

Bronstatuut

ANBI Stichting Grond van Bestaan Varik

Dit brondocument laat zien waar Grond van Bestaan voor staat aan de hand van zes sleutels¹.
Op basis hiervan zullen we ook de organisatie uitwerken in al haar facetten.

Ik ben

- De hoeder van de Aarde, die de vrijgemaakte grond juridisch beschermt.
- Een organisatie die lokale gemeenschappen en initiatiefnemers ondersteunt bij het vrijmaken van financieel kapitaal.
- Een 'kluis' voor het veilig opbergen van het juridisch eigendom van de grond, waardoor verkoop en speculatie worden uitgesloten.
- Een organisatie die een "geld-composteringsproces" faciliteert - waardoor de financiële grondwaarde wordt geneutraliseerd en geen sturende kracht meer heeft op het gebruik van grond.
- Een organisch platform dat het mogelijk maakt voor lokale creatieve ondernemers de grond te kunnen gebruiken in samenwerking met de gemeenschap, met de kluis als juridisch eigenaar.
- Een organisatie die toegang tot grond voor sociale en ecologische doelen helpt realiseren door de grond beschikbaar te maken voor lokale commons-initiatieven zoals agro-ecologische CSA's.
- Verheugd wanneer gronden en gebouwen laagdrempelig beschikbaar worden gesteld aan lokale commons voor sociaal ecologische vormen van gebruik, met respect voor de bodem en ecosystemen.
- De bron die inspireert, commons faciliteert en gemeenschappen activeert om sociale en ecologische vormen van regeneratief grondgebruik te realiseren.
- Er sterk van overtuigd dat het vrijmaken van grond alleen kan in samenwerking met een lokale gemeenschap en/of initiatief.
- Een faciliterende organisatie die actief de commons-bewegingen en lokale commons in Nederland stimuleert als een levend sociaal systeem gericht op ecologische en sociale waarden.
- Een organisatie die lokale initiatiefnemers en gemeenschappen ondersteunt bij het realiseren van sociale en financiële structuren, afspraken en juridische vormen voor lokaal zelfbestuur en de toewijzing en het gebruik van grond
- Gedreven om de gewenste ontwikkelingen en transitie op gang te brengen en te experimenteren binnen de kaders van de ANBI Stichting zonder winst oogmerk.
- Houdt wereldwijde ontwikkelingen van Commons en Community Land Trust-initiatieven bij om deze te vertalen naar de Nederlandse context en wet- en regelgeving.

¹ Zoals uitgewerkt in het boek *Vrij, Gelijk & Samenleven* d.d.2022, van Damaris Matthijsen

Waarde:

- We streven ernaar om grond vrij te maken van financiële waarden, zodat sociaal ecologische vormen van gebruik mogelijk worden.
- We geven kansen aan andere waarden, zoals biodiversiteit, gezonde voedselvoorziening, natuur- en landschapswaarden, cultuur en solidariteit.
- We faciliteren maatschappelijke en sociale waarden en ondersteunen robuuste, florerende en eerlijke samenwerkingen tussen mensen en met de Aarde.
- We trekken schenkingen aan en beheren gelabeld geld om gronden vrij te maken voor lokale sociaal-ecologische initiatieven.
- Het is ons doel om toe te werken naar een transparante kostprijs voor zowel;
 - de continuïteit van GvB.
 - De noodzakelijke kosten van grondeigendom (WOZ, waterschapslasten, etc);
- Na de noodzakelijke kosten van het organisch platform zetten we mogelijke financiële overwaarde opnieuw in om gronden vrij te kopen.
- Lokale verbondenheid met cultuur, natuur, bodemleven en diversiteit zijn belangrijke waarden voor ons.
- Lokaal beheer is gericht op het gezonder maken van bodem en leefomgeving voor duurzame en zinvolle initiatieven zonder winstbejag.
- Wij waarderen grond af om ruimte te geven aan niet-financiële waarden om tot bloei te komen.

Eigendom:

- We erkennen dat grond in essentie van zichzelf is, net zoals de lucht of water..
- Ons uitgangspunt is dat we als vol- en/of bloot eigenaar handelen namens de grond, omdat we het belangrijk vinden dat het eigendom van het registergoed van zichzelf blijft.
- We waarborgen drievoudig eigenaarschap, waarbij besluiten worden genomen in consent. Bij drievoudig eigenaarschap onderscheiden we 1) "de kluis" van Grond van Bestaan als juridisch eigenaar, 2) de creatieve ondernemer(s)/gebruikers, en 3) de lokale gemeenschap. Dit is gebaseerd op de principes van Vrij, Gelijk, Samen en het Community Land Trust model.
- Grond wordt beheerd voor toekomstige generaties en ingezet voor onze brandoelen en de behoeften van de lokale gemeenschap, zoals biodiversiteit, sociale samenwerking en gezond voedsel.

- We erkennen het langdurig gebruiksrecht van de gronden en opstallen, dat aansluit bij de brondoelen en maatschappelijke behoeften van de lokale omgeving.
- Grond van Bestaan zal als juridische eigenaar van de gronden en opstallen dan ook handelen in overeenstemming met deze principes, waarbij samen met de gebruikers de maatschappelijke behoeften worden bepaald en respectvol wordt omgegaan met elkaar, de gronden en opstallen.
- Alles wat zich in “de kluis” van Grond van Bestaan bevindt, is vrij van schuld (hypotheek of lening).
- Hierdoor kunnen we loskomen van pachtprizen en streven naar een transparante kostprijs voor het beheer van de grond die is toegewezen aan de lokale gemeenschap en ondernemer(s).
- Dit stelt de lokale gemeenschap in staat om respectvol met de gronden om te gaan en eigenaarschap te nemen over het beheer en gebruik ervan, zonder dat de financiële grondwaarde het gebruik beïnvloedt. De financiële waarde van de gronden en opstallen in de kluis is nihil, omdat ze niet verhandelbaar zijn. Ze kunnen daarom worden gebruikt om te voorzien in maatschappelijke behoeften zonder winst oogmerk en behoeften van de lokale gemeenschap.
- Zo ontstaat een situatie waarin de grond en eventuele opstallen van zichzelf kunnen zijn en op een manier kunnen worden gebruikt waarbij het leven centraal staat, in het belang van een toekomst die gemeenschappelijk en in harmonie met de Aarde is.

Organisatie:

- Beslissingen worden genomen op basis van raadpleging en consent, gericht op dit bronstatuut.
- De organisatie onderhoudt een organisch platform dat kan meebewegen met de behoeften van creatieve ondernemers en gemeenschappen en ze daarbij streeft te ondersteunen.
- Het brondocument en de kluis zijn statisch om verkoop en speculatie zo veel mogelijk te voorkomen.
- We zetten middelen bij onteigening optimaal in voor brondoelen.
- Besluitvorming vindt plaats via raadpleging en consent.
- We beheren, namens lokale commons initiatieven, grond en gelden in overeenstemming met de doelstellingen. Hiervoor houden we alleen de noodzakelijke kosten in.
- Het bestuur heeft een uitvoerende, faciliterende en toezichthoudende rol en is geïnteresseerd aan het brondocument.
- Maatschappelijke en ecologische motieven zijn richtinggevend voor het handelen van de stichting.
- We handelen met vertrouwen en respect in gelijkwaardigheid.
- We streven naar een lerende omgeving met een lokale focus. Via ons netwerk kunnen vergelijkbare initiatieven elkaar ondersteunen, waardoor we kunnen bouwen op basis van vertrouwen, sociale netwerken en uitwisseling van kennis.

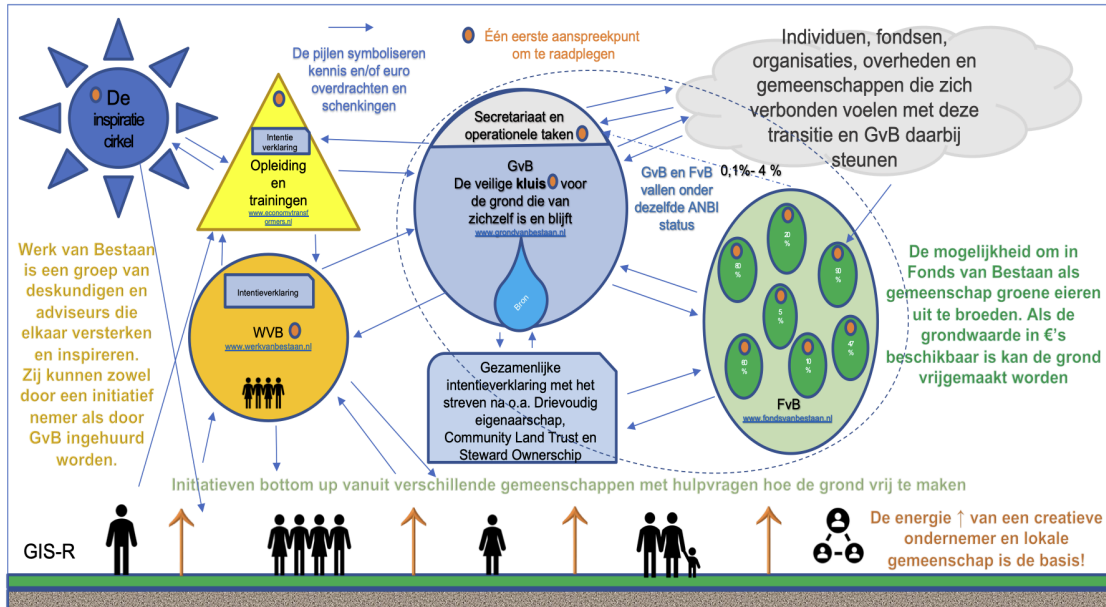

Relatie:

- Alle relaties zijn gebaseerd op de principes van Vrij, Gelijk en Samen. We streven naar samenwerking op basis van relaties.
- We hebben vertrouwen in de kracht en energie van lokale gemeenschappen/ondernemers/(semi)overheden om aan lokale behoeften te voldoen. Dit zijn bottom-up initiatieven van lokale gemeenschappen, die gericht zijn op de behoeften van de bodem en de samenleving.
- Noodzakelijke afspraken worden vastgelegd in overeenkomsten en intentieverklaringen, en worden op basis van consent gemaakt.
- We onderhouden een sterke verbinding met zowel de gronden in de kluis als de gemeenschappen en creatieve ondernemers die de gronden hebben geschonken.
- Er bestaat een vertrouwensrelatie tussen de lokale gemeenschap en/of creatieve eigenaren, gebaseerd op respect en gelijkwaardigheid, en gericht op de brandoelen van Grond van Bestaan.
- Ons doel is om de grond volledig vrij te maken van financiële waarde. We verbinden ons graag met andere initiatieven die in een eerste fase deze stap nog niet kunnen zetten, maar wel mogelijkheden hiervoor openhouden in hun statuten en overeenkomsten. Deze periode kan variëren van 1 tot 20 jaar. Daarna kan de vrije grond alsnog in de kluis worden geplaatst.
- We streven ernaar niet geïsoleerd te zijn, maar willen andere mooie grondinitiatieven ook positief benaderen. Uiteindelijk bepaalt elke gemeenschap hoe ver zij willen en kunnen gaan en welke ruimte zij willen hebben om bottom-up te ontplooiën.
- We streven ernaar om een betrouwbare en solide partij te zijn. Door middelen bijeen te brengen kunnen we de financiële grondwaarde van de grond laten verdwijnen. Door het creëren van juridische en sociale structuren voor commons kunnen we de grond onverkoopbaar maken. Op deze manier kunnen we de financiële waarde neutraliseren en ecologische en sociale waarden realiseren, zoals bodemleven, gemeenschapsleven, en het welzijn van mens en dier.
- We bevorderen een fijne en gezonde leefomgeving en gemeenschap, waarbij zowel individuele als collectieve belangen in balans zijn.

Aarde

- Het leven op Aarde, nu en in de toekomst, staat centraal in al ons handelen.
- We blijven leren en laten ons leiden door het organisatievermogen en de kracht van de natuur met al haar diversiteit.
- Ons streven is een Aarde- en menswaardig bestaan.
- De kwaliteit van de bodem en het bodemleven zijn essentieel voor ons bestaan over generaties.
- We willen wereldwijd burgers inspireren en activeren om commons te creëren waar regeneratieve activiteiten kunnen plaatsvinden, met nadruk met zorg voor de Aarde op biodiversiteit, voedselvoorziening op een levende bodem en de schoonheid van de natuur.
- We streven naar wereldwijde regeneratie en handhaving van de natuur en de Aarde.
- Samen zoeken we naar een menselijke maat die in harmonie is met natuurlijke groei.

Toelichting:

1. Geld ophalen (groene eieren) en composteren door grond vrij te kopen en af te waarden
2. Grond kluis voor het veiligstellen van juridische eigendom van grond
3. Toegang tot grond voor commons initiatieven om sociaal en ecologische doelen te realiseren
4. Faciliterende organisatie voor de realisatie van commons initiatieven door het bieden van sociale en financiële structuren, afspraken en juridische vormen voor lokaal zelfbestuur en de toewijzing en het gebruik van grond
5. Door voorbeelden te helpen realiseren laten we zien dat de transitie naar een mens en Aarde Waardige samenleving kan en mogelijk is

We hebben in het brondocument (Bron Statuut) een aantal woorden gebruikt die mogelijk om een nadere toelichting vragen.

Begrippenlijst:

Grond als Commons verwijst naar een concept waarbij land wordt beschouwd als een gemeenschappelijk goed dat collectief wordt beheerd en toegankelijk is voor de gemeenschap als geheel. In deze context wordt de nadruk gelegd op gedeeld eigendom, collectieve besluitvorming en duurzaam beheer, waarbij de belangen van de gemeenschap en de lange-termijn zorg voor het land centraal staan. Het doel is om een evenwicht te vinden tussen het individuele gebruik en de collectieve verantwoordelijkheid, waarbij de grond wordt beschermd en benut ten behoeve van de gemeenschap en toekomstige generaties.

Vrij-Gelijk en Samen: Dit principe vormt de basis voor het gezamenlijk waarborgen van de vastgestelde brondoelen op lokale gronden en/of opstallen over generaties heen. Het streven is om deze vrij te houden van speculatie en te richten op lokale maatschappelijke- en sociale behoeften, met respect voor de Aarde. (zie onderstaand schema)

- **Drievoudig eigenaarschap:** Is een vorm die een goed en robuust fundament plaatst onder grond die van zichzelf is en ingezet wordt voor de lokale gemeenschap. Onderstaande schema geeft dit weer.

	Rollen	Van wie is de Aarde?	Eigenaarschap
Vrij	ondernemer(s) /bewoner(s)	van één of enkelen; de aarde wordt door één of enkele gebruikt	creatief eigenaarschap
Samen	gemeenschap/ Omgeving	van iedereen; de Aarde is voor ons allemaal	economisch eigenaarschap (behoefte, vruchtgebruik)
Gelijk	toewijzende partij namens gemeenschap en ondernemer/ neutrale, bemiddelende rol /trust/ commons vehikel	van haar zelf; de aarde is van haar zelf/van niemand	juridisch (bloot) eigendom

Bron: Boek Vrij, Gelijk en Samen van Damaris Matthijsen

-

- **Creatieve ondernemers:** Zijn de gebruikers van de gronden en/of opstallen die namens of samen met de betrokken lokale gemeenschap de maatschappelijke gemeenschapsdoelen mogelijk maken en hiervoor samen met de gemeenschap een vergoeding overeenkomen.
- **Community Land Trus (CLT)t:** Dit verwijst naar het commons vehikel voor het gemeenschapsgrond dat namens een lokale gemeenschap door non-profitorganisaties wordt beheerd en voor de lange termijn wordt gewaarborgd, met aandacht voor goed rentmeesterschap van de Aarde. Het streven is om de kosten voor opstallen en grond voor gebruikers te minimaliseren, zodat er meer ruimte is voor gemeenschappelijke doelen.
- **CLT-Overeenkomst:** Een overeenkomst die opgesteld kan worden wanneer de grond (en in sommige gevallen opstallen) volledig vrij zijn van financiële waarde en het juridisch eigendom in de kluis van Grond van Bestaan zijn opgenomen. In samenwerking met de creatieve ondernemer(s) en de lokale gemeenschap wordt een Community Land Trust-overeenkomst opgesteld die optimaal aansluit bij de brondoelen van alle betrokken partijen.
- **Organisch platform:** Met de term "organisch platform" benadrukken we de ruimte die wordt geboden aan bottom-up initiatieven en maatwerk in een lerende omgeving.
- **De kluis** staat symbool voor het eigendom juridisch veiligstellen (onverkoopbaar maken). Geschonken gronden en/of opstallen komen in 'de kluis' terecht, het juridisch eigendom wordt door Grond van Bestaan beheerd in overeenstemming met de brondoelen. Dit zorgt voor continuïteit en vertrouwen over generaties heen.
- **Vol- en Bloot eigendom:** Vol eigendom houdt in dat je eigenaar bent zonder dat er erfpacht of opstalrecht op de grond rust. Bij bloot eigendom is dit wel het geval. We zien eeuwigdurende erfpacht met voorwaarden die aansluiten bij de bron doelen zonder dat daarvoor canon voor betaald hoeft te worden, ook als grond die van zichzelf kan zijn en ook in de kluis kan worden opgenomen.
- **Registergoed:** Dit zijn goederen die wettelijk verplicht zijn om ingeschreven te worden in de openbare registers, zoals grond en opstallen.
- **Groene eieren:** Dit zijn gelabelde geldstromen die worden gebruikt om als gemeenschap grond vrij te kopen voor lokale maatschappelijk gedreven initiatieven. Voordat hiervan gebruik gemaakt kan worden, wordt eerst een gezamenlijke intentieverklaring opgesteld waarin de intentie staat beschreven om de grond als commons te realiseren met inachtneming van de brondoelen.
- **Geld composteren:** Dit is een symbolische beschrijving om aan te geven dat binnen de huidige wettelijke kaders de financiële waarde van geschonken grond en objecten aan de Stichting Grond van Bestaan niet langer sturend is voor het gebruik ervan voor maatschappelijke doelen.
- **Grond vrijmaken:** houdt in dat we streven naar een situatie waarin de grond in zekere zin van zichzelf is en zijn eigen entiteit wordt, los van specifieke eigendomsclaims. Dit is een transitiegedachte waaraan we werken. Gezien de bestaande wet- en regelgeving is het echter noodzakelijk om nog verdere mogelijkheden te ontwikkelen om dit proces in zijn geheel te kunnen realiseren.